

Gården på Hunnebergsgatan 27

Fast mark under fötterna

På 27:ans gård fanns fram till början av 1970-talet vagnslider och stall som bl.a. tillhört ett åkeri. Här rådde stor aktivitet med hästskjutsar som antingen behövde en parkeringsplats eller var på väg till eller från gårdens vagnslider. Medan kuskarna tog sig en pilsner, eller två, på bänken som omgav linden, utfodrades hästarna med hö i säckar som hängts på ett staket runt gräsmattan. Den lilla backen från gatan och en litet område inne på gården var förstärkt med kullersten för att klara slitaget från hästfordon och så småningom en och annan bil. Resten av gårdsplanen runt gräsmattan bestod av jord, grus och sand.

Enklare stadsgårdar brukade inte stensättas, i så fall bara gångstråken. Markska gården, Hunnebergsgatan 22, var inget undantag. Curt Sjödel som renoverade den gården, följde Bos exempel och lät också stensätta sin gårdsplan.

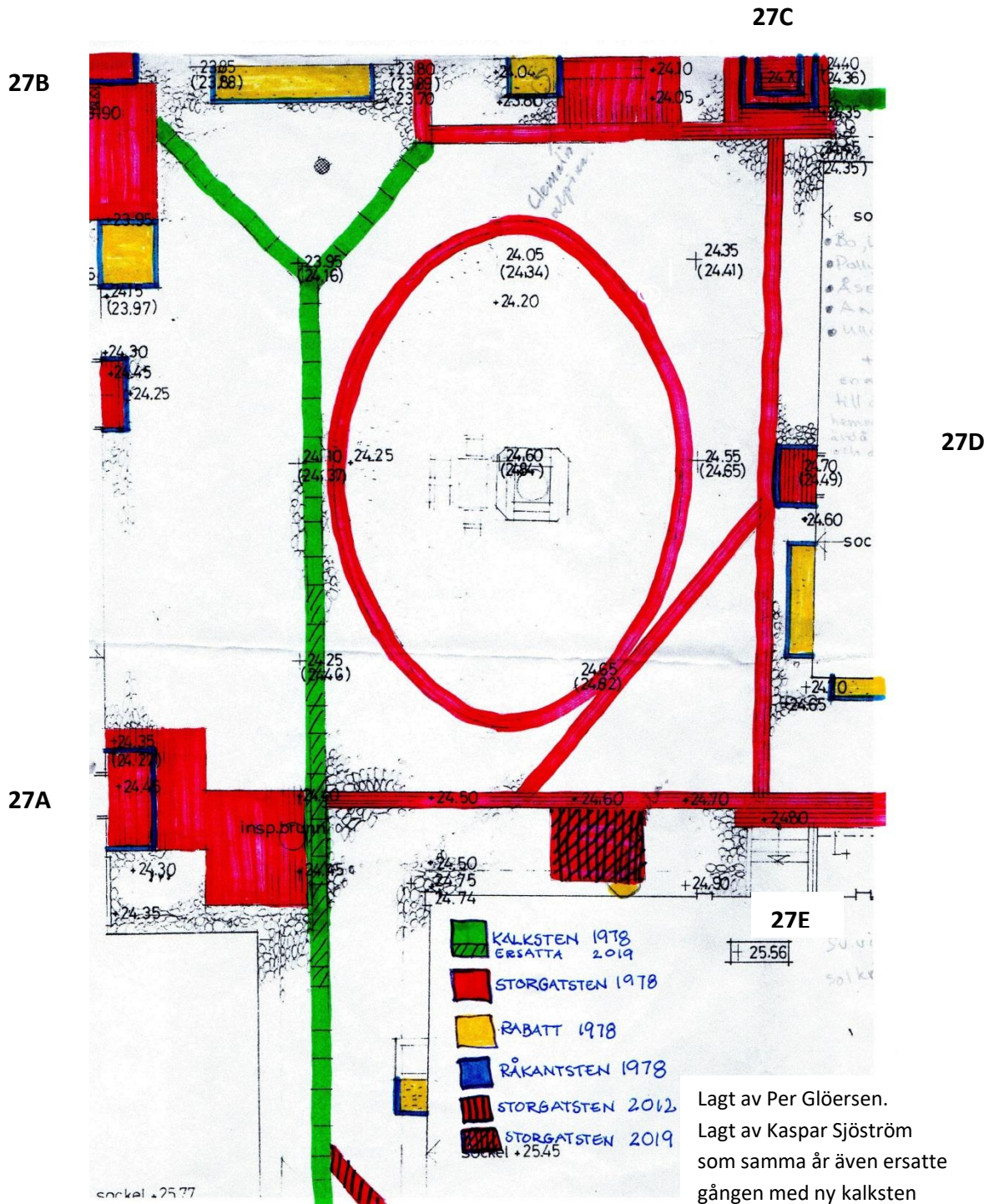

Den mörkfärgade delen av 27D består av ett vagnslider med loge. På gräsmattan växer snöbärsbuskar under linden. Till höger syns ett parti med kullersten. Foto 1974

Infartens kullerstenar bröts delvis upp för att ge plats åt gångbanan av kalksten. Här håller några av kontorets anställda och deras familjer på med ett annat byggprojekt. Foto 1977

Skiss över gårdens olika stensorter

Mätpunkterna visar på en nivåskillnad på c.1 m mellan gårdens högsta och lägsta punkt.

På försommaren 1978 rådgjorde Bo Sundberg med sin gode vän Stig Hellerström, stadsträdgårdsmästare i Norrköping, om anläggningen av 27:ans gårdsplan. Hellerström avrådde Bo från att använda kalkstenshällar till gångar eftersom de vittrar även om man inte saltar och förordade istället storgatsten. Till entréplanen utanför 27A, B, C och D rekommenderade Hellerström råkantsten och storgatsten. Vidare tyckte han att buskar och klängväxter skulle planteras i enskilda gropar istället för i rabatter. Dessa råd kom som bekant Bo inte att följa till punkt och pricka.

Då alla husen på 27:ans gård var färdigrenoverade sommaren 1978, kunde arbetet med att anlägga själva gårdsplanen ta vid. Det inleddes den 15 augusti 1978 med att gårdsplanen schaktades till passande nivå och att överflödigt material därefter fraktades bort medan de befintliga stenarna sparades. Den 17 augusti påbörjades själva stensättningen. Det var dessa kraftkarlar som stensatte gården:

Stående fr.v. Göte Andersson "Basen på bygget", Bengt Karlsson, Karl-Erik Andersson och Allan Pettersson.

Sittande Torsten Andersson (bror till Karl-Erik) och Heinz Hänni.

Det är Torsten vi ska tacka för att han så generöst har delat med sig av sina minnen. Det är i huvudsak på dem som följande avsnitt bygger.

Arbetet bestod i att anlägga gångar, entré- och sittplatsytor och rabatter. Det var Torstens uppgift att hitta användbara stenar till bra priser. Inledningsvis handlade det om huggen sten.

*Allan Pettersson och Heinz Hänni.
Lägg märke till schaktmassan på
gräsmattan.*

Samtidigt som Sundbergsgårdarna renoverades revs många hus på Föreningsgatan i Stolplyckan. Därifrån fick Bo gånghällarna av kalksten. På söndagar brukade hämta dem i egen bil. Torsten f. 1931, som bodde på Föreningsgatan som barn, minns hur gårdarnas många stensatta gångar löpte kors och tvärs mellan bostadshus, dass och bodar. I övrigt bestod gårdsplanerna av jord och sand.

Föreningsgatan 27, 1915

Föreningsgatan 14, 1950

Till entré- och sittplatsytorna användes handhuggen gat- och kantsten från kommunens förråd i Tannefors. Sådana hade Torsten på nåder fått gratis tack vare sin kontakt med en förrådsman, som för övrigt också kunde fixa enkupiga tegelpannor. Trots att Torsten ivrigt framhöll Bos betydande kulturgärning, gjordes det från tjänstemannahåll klart att "mot-tagaren skulle vara hedrad och tacksam" eftersom stenarna egentligen var avsedda för anläggningen av bl.a. G:a Linköping.

Storgatstenarnas olika utseende beror på hur, var och hur länge de varit i bruk. De som har varit utsatta för mest slitage är de jämna, lite kulliga storgatstenarna som legat på Storgatan.

Karl-Erik Andersson, Heinz Hänni och Allan Pettersson vid "Unos grop" utanför 27 A.

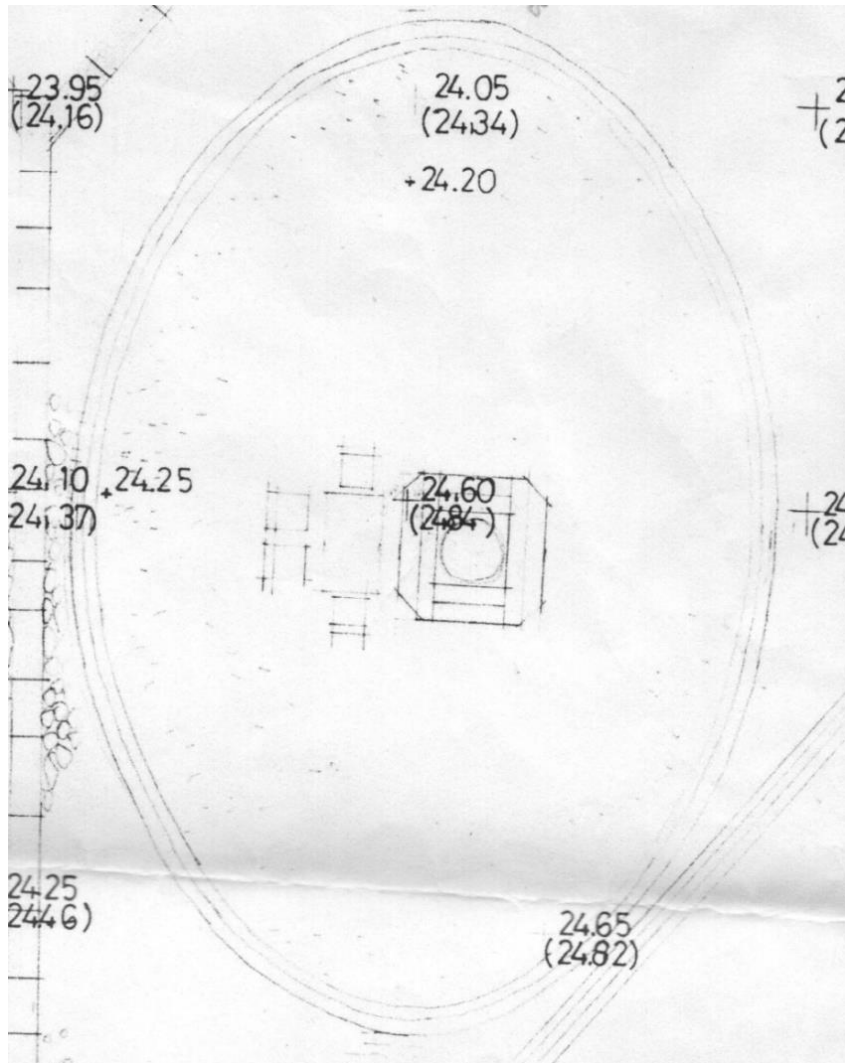
Markarbetet kunde vara ett hinder för inflyttande bilförare – och vice versa. Ett känt exempel är när Uno Sandén i 27E råkade lägga i fel växel och hans SAAB hamnade i gropan utanför 27A och måste lyftas upp med stort besvär.

Kanske var det också tack vare Unos framfart som väl synliga prydnadsbuskar kom att planteras utanför entrén till 27E. Unos SAAB hade nämligen för vana att gena över gräsmattan.

När så de huggna stenarna hade kommit på plats fylldes avslutningsvis de kvarvarande ytorna med fältsten. Stenarna skulle helst vara tandformade och sättas med spetsen nedåt så att de inte jullrar, d.v.s vickar. Våra stenar har oftast Torsten, men ibland också Bo, hans son Johan och dotter Jessika hämtat från stenrösen på gårdar runt stan. Jessika

har berättat hur hon, en matsäck och en container en gång skjutsades ut till ett stenröse på en åker och hämtades efter ett rejält dagsverke. Bo var noga med att man alltid skulle erbjuda betalning även om gårdsägarna sa att "det är bara att ta så mycket ni vill!". Åtskilliga stenar kommer från "Nisse på Kullen" i Lingham, se bilden ovan, som vid ett tillfälle fick en hundralapp i ersättning av Torsten och blev mycket belåten.

Gräsmatta hade tagit stryk under alla år som den tjänat som upplagsplats. Linden, vårt vårdträd, fick en passande inramning när en ny, oval gräsmatta kantad med en dubbel stenrad anlades och nya snöbärsbuskar planterades. Av ritningen framgår att Bo också tänkt sig att trädet skulle omges av en sittbänk kompletterad med en sittgrupp.

Detalj från 27:ans gårdsplan.

Bara några dagar innan det månadslånga anläggningsarbetet av 27:ans gård avslutades hände något som Torsten inte kan glömma. Det var den 11 september 1978. Heinz Hänni kom ut från Urbergs bostad i 27D och berättade sorgset att man i radion meddelat att racerföraren Ronnie Pettersson avlidit som en följd av kraschen på Monzabanan dagen innan.

Det var en ledsam episod som omnämns för att den trots allt ger en viss tidsfärg.